

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 krajc. — polletno 1 gold. 30 krajc.

List 17.

V Celovcu 10. septembra 1872.

Rejenka.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

V.

Bilo je poletnega večera.

Zunaj je gromelo in huda nevihta se je bližala. — Černi oblaki, izmed katerih je zdaj pa zdaj švigala strela, kupičili so se vedno bolj ter se gnali bliže in bliže; vihar je bučal in pripogibal najdebelejše smreke, in vsaka božja stvar na zemlji stisnila se je v zavetje, kamor je vedela in znala.

V gorski koči je gorela slaba luč ter bliščala skozi sterte, zakerpane šipe. Pri mizi so sedeli trije moški, vsi veliki in terščati kot medvedje, in pred njimi na mizi je stala steklenica žganja. Njihni obrazi že na prvi pogled niso nič prida obetali, kajti bili so gosto zaraščeni, oči so se jim iskrece svetile izpod čela, obleka pa je bila mnogobojna, nekoliko kmečka, nekoliko gosposka.

„Ná, duša pij!“ zakriči eden gostov nad svojim tovaršem, ki je sedel konec mize, ter mu primakne steklenico. „Dober požirek je, in zaslužil si ga kot jaz na tej pesji poti.“

„Le ti prej pij, Matijec,“ odverne ta, „mora iti po versti, kot so hiše v Terstu. Zaslužili smo ga, zaslužili, prebito smo jo praskali danes cel dan, preden smo prišli v varstvo. — Pesja vera, Matijec, jaz ne bi bil verjel, da si tako močan; žandarja si prekucnil po bregu dol, ko snop, in jaz sem samega veselja nekoliko ponehal napletati svojega nasprotnika, gledaje, kako se žandar spodej v grabnu pobira.“

„Saj je Andrejka tudi dobro ongavil,“ pravi mož, ktereга sta tovarša klicala Matijca, — „tistega berka-stega mejača, ki je nekdam meni tobak vzel, davil je tako dolgo, da je že kar pene tiščal. Ni res Andrejka?“

„Nekoliko sem ga dremsal, nekoliko, da bo necej lože spal, nazadnje mu je pa še Štefic eno pritisnil z gorjačo, da se mu je kar herbet skrivil.“

„Nó, dobro sem ga oklestil,“ pravi smeje Štefic, oni, ki je sedel konec mize. „Tako nezarensko sem ga opledel parkrat, da se je kar gorjača zvila. Gotovo bo pomnil sinočnega večera vse žive dni.“

Sedaj se približa črna Špela, ki je ves čas sedela na okajeni škrinji ter drobila žgance v veliko skledo, da bi postregla svojim gostom. „Nate, fantje,“ pravi sladko nasmeje se ter pomoli jeziček izmed starih šker-

bin, „žgančike sem vam skuhala, turščini so, prav dobro zabeljeni, le poživite se nekoliko. — Pa kaj sem téla vprašati? — Jaz ne slišim dobro, na desnem ušesu sem popolnoma uglušela. — Ali vam je kje spodletelo?“

„Je mati, taka je!“ zakrohoče se eden gostov, „na desnem ušesu ste gluhi, na levem pa ne slišite. — Nekoliko smo se kresali sinoč, pa ne dosti; žandarji in beriči so jo koj pobrali, ko smo jih nekoliko oklestili in jim puške poterli. — Kervinščeku smo namreč hoteli vzeti tistega srebernega mačka, ki ga hrani pod streho v škrinji. Dedec je že star in ne potrebuje denarja; pa ta plent nas je menda že zavohal, in komaj sino se približali hiši, že so nas obsuli žandarji in mejači; pet jih je bilo. — Mi bi ne bili ubežali zastran tega, ko pa so jeli vaščanje z gnojnimi vilami in cepci nad nas dreti, sem pa djal: Sedaj pa kar pojmo, da nas ne obesijo na križišče, kot gada; smo jo pa ubrali.“

„Denar ste morali pa pustiti, se vé da,“ pravi nekako žalostno Špela.

„Ni bilo drugače. Bomo drugo pot obiškali Kervinščeka, ko se nas bo najmanj nadjal. Ta čas bomo pa zopet k vam zahajali, mati, h kosilu in večerji. Vi ste sami tukaj, kot lesica v berlogu, toraj se nam ni treba ničesar bati.“

„O nisem več sama,“ zareži se starka, „od predlanske spomladi, odkar vas ni bilo tukaj, imam prav zalo punčiko v reji. Čakajte, koj vam jo pokažem, se boste vsaj nekoliko kratkočasili.“ In pri tej priči švedrá starka v nasprotno sobo, odpre duri ter zakliče: „Marjanica! pojdi v sobo, gostje so tukaj!“

Pa dolgo ni bilo na dan niti starke niti deklice, le Špelino klepetanje in hudovanje ter deklčin jok se je čul iz čumnate.

„Bom te spak, boš ubogal ali ne! zahuduje se slednjič babnica ter pritira za roko dekleta v sobo.“

Bila je to res Marjanica, Petrovčeva rejenka, že precej zala deklica, samo blede obraz in objokane oči so kazale, koliko terpi sirota pri tej sirovi babi. Z v tla pobešenimi očmi se je vsedla k peči, pokrila obraz z zastorom ter jela še britkejše jokati.

„Puša te poberi!“ pravi eden gostov, „kaj tacega bi se pa res ne bil nadjal pri vas. Vaša hči stavim da ni, mati, preveč zob vam že manjka, da bi kaj tacega imeli.“

„Molči, ti globuzda!“ huduje se starka.

Vsi trije možaki so sedaj deklico obstopili ter uganjali ž njo svoje sirove norčije. Nobenemu se ni

smilila uboga deklica, ki je bitko jokala ter prosila, naj jo pusté pri miru.

„E ti dušica ti, kako si zala; samo preveč bleđa si,“ pravi eden šaljivo ter jej odkrije obraz. „Hej Štefic, tacih še na Hervaškem ni v Varaždinu, kjer si se ti lansko leto ženil pri neki vdovi kerčmarici toliko časa, da si jej ves dnar izmolzel, potlej si pa pustil babo v nadlogi. Prav si storil, zakaj je pa bila tako neumna.“

„Dekle, zakaj se pa vedno jočeš? to ni lepo, moráš vesela biti, — korajžna, kot smo mi,“ oberne se prvi zopet k Marjanici, ki je v hudi stiski obračala bojzljivo objokane oči semtertje po sobi, kot bi iskala pomoči v svojej stiski.“

„Nekoliko boječa je še,“ povzame starka besedo, „je še mlada. S časom se bo že privadila, ko nekoliko doraste in bolj razumna postane.“

Zunaj je še vedno gromelo in lilo z neba, da so kaplje kar po šipah cvenkale.

Zdajci se zasliši zunaj na durih terkanje. Možaki se nekako boječe spogledajo, in vsakteri poprime svoje orožje. — „Kdo hodi tako pozno po tej samoti?“ pravi prvi.

„Zlodej vé!“ odverne drugi, — „če bi bili mar nas steknili?“

„Le mirni bodite!“ tolaži jih starka ter užgó smolnato tersko, da bi šla pogledat. „Bom koj videla, menim, da ne bo nič nevarnega.“ —

Berž kervenca v vežo in ondi glasno zakliče: „Kdo je zunaj?“

„Odprite, mati, dva ptujca sva vsa mokra, pot sva izgrešila.“

„Glasneje govori, ne slišim!“ zadere se babnica v veži.

„Lovca sva, če že ravno hočete vedeti,“ čuje se precej glasno od zunaj.

„A Petrovca sta!“ pravi Špela zadovoljno ter odmakne zapah, „kaj vaju že pes nosi v takovem vremenu tu gori, in pa še po noči.“

Kako pa se začudi babnica, ko stopita v vežo mesto Petrovca in Petrovke, dva gosposka človeka s puškami na rami. Bila sta do čistega premočena in vsa povajjana, znamenje, da sta že dolgo lazila po grapah iskaje prave poti.

„Dober večer!“ pozdravi prvi, ki je bil kacih štirideset let star, nazoče ter odloži mokri plašč, med tem, ko njegov mlajši tovariš puški osnaži z ruto ter je postavi v kot pri peči. — „Mati, boste tako dobri ter nama preskerbeli necoj kaki kotichek na suhem. Izbirčna nisva, otep slame na tleh razgerneti, pa je postelj gotova.“

Možaki pri mizi so začudeno gledali ta dva ptujca in nerazumljivo mermraje odzdravijo jima. Poprejšnji veseli pogovor je utihnil in eden družega so pogledovali nekako pomenljivo.

„O lehkó prenočite, lehkó gospod!“ pravi potem Špela. „Pod streho imam pripravno postelj, da lehkó trije na njej spé. Slamo bom nekoliko porahljala v blazini, pa rjuho pogernila, da bosta mehkeje ležala. — I pa za božji čas, od kod pa vendar prideta tako pozno, gotovo sta zgrešila pot?“

„V gradu pri grofu M** sva na počitnicah. Prišla sva še-le pred tremi dnevi. Danes zjutraj smo šli na lov in ker nama ni znan ta kraj, zašla sva v gozdu in ondi gazila semtertje do terde noči, dokler naju slednjič ne vjame nevihta. Šla sva kar naravnost,

mislé: bova že kam prišla, in po sreči sva res dobila vašo hišico. — Ali je daleč od tod do grada?“

„Ravno daleč ni, kako pol drugo uro bo. — Kaj pa gospoda, bosta morda kaj večerjala?“ praša starka dalje. —

„Dobro bi bilo nekaj, dobro, kaj pa imate?“

„Mlečno kašo, pa nekoliko žganja. Imam prav do brega, boste videli.“

Ptujca se vsedeta k mizi, starka pa gre urno počkat večerje. Kmaló je pricencala z veliko skledo kaše v okrušeni skledi, dve leseni žlici, ne ravno čedni, dva kosa ajdovega kruha in steklenico žganja. — Ptujca sta nekoliko zajemala, pa videlo se jima je koj, da jima jed ne diši preveč, ker komaj sta dobro načela kašo, pustila sta jo zopet, izgovarjaje se, da sta zadovoljna s kruhom in žganjem po lovski navadi. Potem zaprosita gospodinjo, da bi jima pokazala pod streho, ker sta zeló trudna ter bi šla rada k počitku. Starka vzeme svetilnico, ki je bila vsa zakerpana s popirjem, da je samó od ene strani svetila, ter se napoti s svojima gostoma pod streho po polomljeni lestvi. —

VI.

Marjanica, ki je ves ta čas sedela pri peči, bila je jako vesela, da sta tako nenadoma prišla ta dva človeka ter jo rešila sirovih nadležnežev, ki bi bili Bog vedi kaj še ž njo počeli. — Necoj je bila toraj oproščena, kajti starka jej je ukazala koj spraviti se v stransko sobo spat, berž ko je odpravila una dva pod streho.

Tu je Marjanica pokleknila na postelji in jela goreče moliti. — Ni pozabila besed svojega ranjcega rednika — starega Petrovca, ki jej je večkrat djal: „Dekle! moli rada pa ubogaj, in nikdar se ti ne bo hudó godilo na svetu.“

Po molitvi se vleže v postelj, priporoči se angeljčku varuhu, da bi jo varoval, kakor čez dan, tako tudi po noči vsega zlega, ter skuša zaspati. Pa necoj se kar ni hotel polastiti spanec njenih oči. Nekaki čudni, nerazložljivi nemir jo je trafil, kot bi se bližalo kaj hudega. — Večkrat je boječe pogledovala skozi okno ter tenko poslušala, in zdelo se jej je, da vidi zunaj koráčiti možake in šariti krog hiše. Strahú se je skrila pod odejo, ker se je bala, da pridejo noter zopet jo nadlegovat. Pa zunaj je postalo vse tiho, le veter je majal drevesa in otesal ž njih deževne kaplje, in po grapi je veršel hudournik podé se med skalovjem v dolino. Marjanica je tičala tiho pod odejo, še sopsti si ni upala, zaspati pa jej ni bilo nikakor moč.

Ne dolgo potem odpró se duri njene stanice in izpod odeje zapazi černo Špelo, ki je stala nekaj časa pri postelji in menda poslušala, če že spi, potem pa zopet lahno pritisne duri ter gré v vežo.

„Dekle spi!“ čuje Marjanica starko polglasno reči, „ni se ničesar bati.“

„Una dva pa morda še ne spita!“ čuje se na to moški glas. „Ko bi ne spala, bila bi hudirjeva za nas; bolje je, da še počakamo nekoliko, jeli Štefic?“

„Le!“ odverne uni, „saj bo še le enajst; časa dovolj.“

„Pa morate previdno ravnati, da se kaj ne izvé!“ pravi starka. „Gospôska bode gotovo preiskovala, kajti od nekđaj me imajo že na sumu, da skrivam tatove, — tako vam oni pravijo, jaz vas imenujem le „svoje fante“ — in če le kje kdo kako klobaso ukrade iz dimnika, že pridejo k meni tisti nadležni rokomavhi s puškami ter preiščejo vsak kot. Zadnjič, ko ste v cerkvi pušico z denarjem ukradli, bili so koj drugo jutro trije

žandarji tukaj, pa Špela, čeravno stara, je koj dobro zaduhala te radovedneže; skrila je pušico v resje doli pod plazom in oni so morali oditi s prazno torbo.“

„Nič se ne bojte, mati,“ pravijo tatjé, „mi razumemo to rokodelstvo. Še sanjalo se ne bo nobenemu, da se je tukaj kaj zgodilo. Doli pri starem gabru je brezno, kamor ne stopi nikdar človeška noga. Le krokerji gnjezdijo po skalah vedé, da dobijo tukaj večkrat dober grizljaj. Tje noter smo vergli predlanskem tistega Laha, ki je kupoval govedino po teh krajih; jeli zvedela kedaj živa duša, da imá tako prijeten grob pod ono pečino? Nihče! Samo jaz sem videl nekega dne krokerja, ki je veselo priplaval iz prepada nesé v kljunu velik kos mesá. „Dober tek prijatelj!“ djál sem mu, „mi smo pobrali denar, ti pa obiraš kosti. Le glej, da te kdo ne zapazi!“ Vidite mati, to nam gré tako dobro od rok, kot bi žgal, zatoraj se vam ni treba bati.“

„Prav, prav tako. Le glejte, da me ne spravite v zadrego. Saj veste, da sem jaz edina, ki vam vedno postreže in vas skriva. Kedar počivate v moji hiši, ne spim celo noč, ampak lazim vedno krog hiše, da ne bi vas zasačili beriči.“

„Hej, stara, brezzoba kljusa!“ zakrohoče se eden, „kaj nam to oponašate, mar vam ne plačamo dobro? Ko bi mi ne skerbeli za vas, bili bi že zdavnej lakote opredli, saj ste že sploh suhi, kot bi bili že dva meseca viseli v dimniku. Kdo bi vam sicer kaj dal, ko ne bi nas bilo? — Ljudje bi vam pred nosom duri zapirali, ženske bi vas z burkljami odganjale od hiše, ker bi mislile, da ste prišli s Kleka krave molzt in prešiče davit. Mar ni res? Recite! Saj vam povsod pravijo, da ste copernica.“

„Saj napéno ne sodijo,“ odverne drugi. „Nobeden malar ne bi mogel boljše naslikati copernice, nego ste vi s svojo pokvečeno postavo. Stavim, ko bi vas peljal v mesto in vas ondi kazal radovedni gospódi, da bi dobro živel. In ko bi peklenšček kedaj mlade imel, vzeme vas gotovo za botro.“

Starka se je vsemu temu smejala, menda vesela, da jo njeni fantje tako povišujejo, uni pa so še delj uganjali enake burke ž njo. Slednjič pa pravi Špela: „Pojdite še nekoliko v sobo, da izpijete žganje, ta čas poteče ura in spravite se na delo.“ Odpravijo se vsi skupaj v sobo, kjer je stalo še žganje na mizi. —

Veter je zunaj potihnil, dež je prejenjal, le nebó je bilo še vedno prepreženo s črnimi oblaki, da ni bilo videti niti lune niti zvezd na nebu.

Marjanica je čula ves prejšnji pogovor v svoji čumnati, in ker je že nekoliko vedela, kakovi ljudje zahajajo sem, obšlá jo je taka groza, da bi bila kmalo samega strahú skopernela. Mislila si ni nič drugače, nego da bodo najprej una dva ptujca umorili ter ju obropali, potlej pa še njo, če še kaj hujega ne bodo počeli ž njo. Da je črna Špela malovredna babura, to je vedela že od nekdaj, posebno pa je skusila sedaj, odkar je bila pri njej, kajti nikdar ni je imela vesele ure, nikdar ni čula lepe besede ž njenih ust, ali da je v zvezi s takimi hudodelci, tega si ni mislila.

Pokleknila je na postelji, povzdignila roki ter jela goreče moliti k Bogu in materi božji; in v molitvi našla je krepot.

„Oh morda je rešim,“ pravi potem sama pri sebi; „še je čas. Ali pa ju vsaj opomnim, da se pripravita v bran, ker imata pri sebi orožje. Bog mi bo pomagal, in ljuba mati božja, da srečno opravim svoj namen. Ona dva ptujca sta me rešila gerdih malopridnežev, sedaj je moja dolžnost, da ju rešim.“

Iz čumnate je majhino oknice deržalo na spodnjo stran, kjer so bila naložena derva in suhe butare. Od ondot je bilo vajeému človeku tudi mogoče priti pod streho, ker bajta ni bila visoka in podstrešje samó na na gornji strani z deskami zadelano.

Marjanica se urno obleče, priporoči se angeljčku varuhu, potem pa lahko odpre oknice in z veliko težavo se skozi spravi. Zunaj nekoliko postoji ter posluša, če je nikdo ne čuje v sobi, ker je suho berstje pokalo pod nogami, potem pa leze po vseh štirih dalje po butarah na skladvnico, odkoder se je prišlo do podstrešne luknje. Črna tema jej je bila jako po godu, ker je pospeševala njeni sklep, in akoravno je bila deklica sicer zeló boječa ter je tudi verovala v strahove in nočne pošasti, jej vendar ni prišlo necoj vse to nič na mar.

Dospela je do gréde in ondi poprimši se terdno zavihti se pod streho lahko, kot bi bila kaka umetna plesavka na vervi.

Vse se jej je dobro posrečilo.

(Dalje prihodnjič.)

Basni.

(Zložil * * *)

Ščinkovec in slavec.

„In ščinkovec ti o ljubezni
Prepevaš,“ nekđaj slavec dé,
„Ki pel o ječi si železni,
Kak revež, ki ga oslepé,
„Poslušaj,“ ščinkovec mu pravi,
„Ljudém to petje je ljubó
In družega ne znam, pa k slavi
Dospél bom s tém najprej lehkó.“

Kakó le upaš tó si peti,
Kar vendar zá-te níkdar ní;
Iz setve té ne bó ti žeti,
Ljubezen serd ti porođi.“
„Takó na sveti zdaj godí se,“
Čudé se slavec je dejal,
„Za slavca ščinkovec glasí se,
Ker slave rad bi s tem nabral.“

Ko „nadepolniki“ ne znajo,
Kaj peli novega bi spet,
Ljubezen v „pesmicah“ sladkajo,
Da mlade že slavil bi svet.“

Sternad.

„Kakó pa jél sternad je peti,
Ki ni znal ko: sterlí, sterlí!
To bilo komaj bi verjeti,
Da petje svoje premení.“
Sternad takó pač sam ne poje,
Od penice se je učil;
In penici je pesmi svoje
Na jelki ščinkovec delil.

Takó so tiči se čudili;
Kar jim naravnost kos pové:
„Vi malo ste svetá spazili,
Ker slavec je po gaji tožil;
Ker vam reči se čudne zdé.
Posnemati ga je začél.“
In ščinkovec je tužno krožil,
Ki prej je vedno bil vesél,
Ker slavec je po gaji tožil;
Posnemati ga je začél.

Na tó pa drozek se oglasi:
„Čez naše pevce, brat, jih ni,
Kar eden poje, stó jih kvasi,
Kdor sam ne zná, se pa učí.“

Kijevski školaci.

(Ruski spisal Nik. Vas. Gogol, poslovenil L. G. Podgoričan.)

Ko hitro je v Kijevu zjutraj zapel dosti glasni, semeniški zvon, ki je visel pri vratih Bratskega samostana, takoj so se vsako jutro jeli zgrinjati vsega mesta dijaci in borzaci. Gramatisti, retorji, modroslovci in bogoslovci so se sešitki hiteli vsak k svojemu nauku.

Gramatisti so bili še majhni; na poti so se pehali — in kregali prav tenko-glasno; skoro vsi so bili v razterganej ali pa umazanej obleki, in žepi so imeli vsi brezi kakove razlike — napolnjeno z vsakojako ropotijo: z babkami,*) s koščenimi piščalkami, z objedenimi kolački, ta in ta pa je tudi pri sebi imel majhnega lončenega vrabca, na katerega je o največej tihoti v učilnici preširno zapiskal, ter svojemu tovarišu pomogel, da je dobil po dlani ali pa z višnjevko po zadnjih licih.

Retorji so hodili rednejše; obleko so često imeli popolnoma celo, zato pa je na obrazi skoro vsak nosil kako znamenje: temu je oko do čela bilo umaknilo se v glavo, ta je na mestu ustna imel mehur, kateri drug pa kako drugače znamenje. Retorji so se razgovarjali in pridušali v tenoru.

Modroslovci so to počenjali celo oktavo niže; v žepih — razen močnega zvitega tobaka, nijso imeli ničesar drugega; zaloge nijso nosili se seboj, kar so kde zalotili, to so berž použili; dišali so po žganji in njihov lule smerdele po nesnagi časi tako, da je rokodelc, ki je prišel mimo njih, vstavil se in dolgo časa zrak lovil z nosom, kakor kak lovski pes.

Na tergu se je ta čas vselej stoperv začelo gibati: branjevke so prodajale buhte, rogljičke, bučino seme, makove kolače — in na poti mladino lovile za obleko iz tenkega sukna ali drevesne volne. „Gospodiči! gospodiči! le-sèm! le-sèm!“ — kričale so z vseh strani. „Buchtiči, kolači z makom, dobri livanci (talken)! Bog me — dobri! z medom! sama sem jih pekla!“ Katera druga je dvigala in kazala nekaj podolgovatega, spletenega iz testa — in kričala: „Sosulka!**“ gospodiči, kupite sosulko!“ — „Ne kupite od nje ničesar! gledite, kako je gnjusoba: nos ima nečeden, roci umazani.“ Ali modroslovcev in bogoslovcev so se bale, ti so najraje jemali le na pokušnjo, pa polno pest je vsak vzal. —

Ko hitro se je dijaška množina zgernila v semenišči, razšla se je po razredih, to je: po nizkih a vendar dosti prostornih sobah — s precēj majhnimi okni — se širokimi durmi in z ostarelim posobjem. Po bliskovo hitro je vsak razred bil poln različnega hruma: avditorji so izpraševali in poslušali svoje učence; mladih gramatistov visoki glasovi so odmevali od čutljivega stekla med majhnimi obodi, a šipe so odgovarjale skoro takisto. V kotu je herščal „retor,“ čegar zijalo in otekla ustna bi bila morala biti rajša kakega modroslovca. Gerčal je in basoval; z daleč se je slišalo samo: bu bu bu bu . . . Avditorji so poslušali svoje učence in vsak z enim očesom škilil pod klopi, kder je burzakom iz žepa gledal: ali rogljič, ali buhta se skuto vred — ali pa je belilo se bučino seme.

*) Babke so kratke kosti telečjih in ovčjih nog, ki so med parkljema in stegnom; s temi kostmi ruski dečki igrajo na kratek čas.

**) Sosulka je podolgovata medena potvica.

Kader se je ta učena množica sešla nekoliko popreje, ali kader so znali, da učitelj pride malo kasneje, nego navadno: začeli so po obćnem sklepu bitvo; te bitve se je moral vdeležiti vsak dijak, morali so biti deležniki celó varuhi (cenzorji), ki so imeli skerb za mir in vsega učilišča pravnost. Dva bogoslovca sta skoro vselej razsodila, kako se mora veršiti bitka: ali naj bode vsak razred sam za-se, ali naj se vsa množica razdeli na dve strani: borzo in semenišče. O vsakej priliki so najpopreje začeli gramatisti, a ko so retorji jeli primikati se, pobegnili so gramatisti in z viškov gledali bitko. Pa postavilo se je po robu modroslovstvo s črnimi dolgimi bradami, in naposled bogoslovje v ogromnih šaravarah in z jako debelimi vratovi. Najrajša se je ta vaja končala tako, da so bogoslovci otopli vse, modroslovci so se praskali po bocih in pobegnili v svoj razred, kder so se na odpočitek raztaknili po sedalih.

Učitelj je svoje dni sam udeleževal se takih vojsk: ko je prišel v razred, takoj je svojim poslušalcem na razgretih obrazih poznal, da je bila navadna bitva — in ko je on z metlami retoriko mahal po perstih, v tem je v sosednem razredu učitelj z lesenimi lopatkami po rokah ploskal modroslovce. Z bogoslovci pak so počenjali do čela vse drugače; njim so po določitvi bogoslovskega učitelja zasipali po merici debelega graha v kratke kožnate dudlice.

O počitnicah in praznikih so seminaristi in borzaci hodevali po domeh z vertjepom*): časi so igrali komedijo, a o takovih prilikah se je vselej odlikaval kakov bogoslovec — malo niže rasti, nego je bila kijevska blebetulja, ki je igrala Herodijado, ali Pentefrijo, soprogo egipškega dvornika. Nagrada jim je bila kerpa platna, torba prosa, polovica pečene gosi itd.

Ves ta učeni ljud: semenišče in borza, ki sta se nekako dedično sovražila**) zmérom, — kar tiče užitek, prav slabo sta bila preskerbljena ž njim, pa so bili vsi školaci čudovito lakomni: ko bi kedo bil hotel sešteti, koliko je kateri cmokov spravil s sveta zvečer, da tega nikakor ne bi bil mogel učititi; za tega delj imovitih gospodov dobrovoljne žertve nijso zadoščevali. Starešinstvo iz modroslovcev in bogoslovcev je torej gramatiste in retorje pošiljalo na plen; načeloval jim je vsak pot kak modroslovec, časi pa je tudi pridružilo se starešinstvo samo. O takih prilikah so na herbtihi imeli torbe, hodili so krast po ptujih verteh: a v borzi so se gostili z bučevno kašo. Senatorji so se kašnatih dinj in buč nametali tako, da je drugega dné bil práv rom — pom — pom; morali so avditorji poslušati, kako se je temu rignilo, temu pa, kako je po črevih godernjalo. Borzaci in bogoslovci so nosili nekove dolge suknje, sezajoče „po sije vréme“ (do tega časa), besede, ki so tehniški pomenjale: čez peti.

Najslavnejši čas semenišču so bile počitnice julija meseca, ko so po navadi borzo razpustili domov. O takih prilikah je vsa cesta bila polna samih gramatistov, modroslovcev in bogoslovcev. Keđor nij imel svojega gnjezda, poprijel se je katerega sošolca. Modro- in bo-

*) Mariotno gledališče.

**) Semenišče se je v Maloruskej imenovalo vse učilišče, vse učilnice skupaj, in bogoslovec je bil vsak učenec v njih. A borzaci so bili tisti, kateri so skupoma živéli ob zemskih stroških — zbrani v posebnem poslopi. Tačas je bil bogoslovec v ožem pomenu vsak, kateri nij bil borzak. Dan dénes pa so v Maloruskej in v vsej ruskej deržavi: vseučilišča, gimnazije in normalke, semenišča pa so samo tista učilišča, ki jih obiskujejo bodoči duhovni.

goslovci so odhajali v svoje službe, to je: učiti ali tesati bogatejših ljudi otroke: prisluzili so si novo obutalo, časi pa časi tudi suknjo. Vsa truma je zkupaj premikala se dalje, kakor kaki taborci: varili so si kašo in nočevali so pod milim nebom. Vsak je obesil na-se torbo, v katerej je imel košuljo in kake dve črevljevki. Bogoslovci so bili posebno varčni in skerbni: da niso tergali črevljev, izzuvali so jih, obešali čez ramo, ter nosili na herbtu, zlasti ko je bilo blato. O takih pripetljajih so šaravare vihali nad kolena in luže pridno raztepali z nogami.

Ko hitro so kdé na strani zagledali kako vas, precej so krenili s ceste in približali se koči — malo čistejšej, nego so bile druge, v versto stopili pred oknom in na vse gerlo jeli peti kako latinsko pesem. Gospodar, kakov star kozak, poslušal je dolgo časa — podpert z obema rokama pod pazuhu; naposled je začel plakati in rekel svoji soprozi: „Ženka! ti dijaci pojó pred oknom, gotovo so to razumne glave, nesi jim masti in še česa drugega, kar imamo.“ A polno skledo samih buhtičev se skuto vred je ženica v torbo vsula temu ali temu dijaku; tudi lep kos sala, nekoliko širokih podpepelnikov, časi celó zvezano kokoš je pridjala katera. Ko so si gramatisti, retorji, modroslovci in bogoslovci duše privezali, berali so zopet dalje. Ali čemdalje so šli, tembolj se je manjšala njih družčina. Skoro vsi so se razzgubili po domeh in ostali so samo tisti, kateri so očinska gnjezda imeli oddaljenejša, nego drugi.

O nekovej priliki so na takem poti trije borzaci krenili na stran, da bi v prvem hutoru,* ki se jim pokaže, dobili potrebnega užitka, ker jim je bila torba uže kedaj izpraznila se. To so bili: bogoslovec Chaljeva, modroslovec Choma Brut** in retor Tiber Horobec. Bogoslovec je bil velik, plečat mladenič, pa imel jako čudovito navado: kar je našel, ali kar je ležalo poleg njega, vse je odnesel, s kratka: njegov život je bil zeló oblačen; kader se je opil, valjal se je po buranu,*** a semenišče je imelo mnogo truda, predno so ga našli. Modroslovec Choma Brut je bil vesele kervi, nenavadno rad je ležal in kadil; kadar le je pijančeval, gotovo je kde staknil godce, da je plesal. Obilo potov je na kazen okusil drobni grah, a vselej modrijanski hladno; rekal je, da se človeka ne ogneto, kar mu je odsojeno, da ga zadene. Retor Tiber Horobec še nij smel nositi brade, ni piti žganja, niti kaditi. Nosil je samo oseledec,¹⁾ zato se je njegov značaj še malo poznal ta čas; vendar, na čelu z velikim rogom, s katerim je često prišel v učilnico, z njim je pričal, da bode krepak vojščak. Bogoslovec Chaljeva in modroslovec Choma sta ga mnogo potov vlekla za lase — na znamenje, kako ga imata rada; a bil jima je šel.

Užé je bil večer, ko so ubrali drug pot; solnce je bilo stoperv odšlo k božjej milosti — dnevna svitloba se je že poznala. Bogo- in modroslovec sta molčala in dim pulila vsak iz svoje lule; retor Tiber Horobec je gole glavice odbijal bodičju, rastočemu ob potu. Pot se je po kačje vil mimo posameznih hrastovih skupin — in orehovih; stermine in majhne veršine, zelene — in okrogle, kakor kuple, dičile so tam pa tam ravan. Na dveh krajih se je pokazala njiva z dozorujočim žitom;

ta je obetala, da se kmalu pokaže tudi kaka vas. Ali užé je bilo več, nego uro, tega, kar so žitno polje imeli za herbtom, pa nij bilo nikder nikakoršne hiše. Mrak je užé do céla bil zagernil nebo, le na zahodu je še blebel rude svitlobe ostanek.

„Kaj vraga!“ — oglasí se modroslovec Choma Brut; kazno je bilo do céla, kakor bi tú kde kmalu bil kak hutor.“

Bogoslovec je molčal, ozerl se okrog — in vsi trije so šli dalje.

„Presneto — da!“ — zopet omeni modroslovec in vstavi se; „ni ene proklete kertine nij videti nikder.“

„Morda se dalje kde pokaže kak hutor,“ — omeni bogoslovec in neprenehoma kadí. Zdaj pa je užé bila noč, a noč zeló temna; veliki deževni oblaci so večali temoto, nij se bilo mogoče nadejati ni zvezd ni meseca. Borzaci so izpoznali, da so zablodili s pravega pota in užé dolgo časa niso šli po cesti.

Modroslovec na vseh straneh poberska z nogo in naposled kratko omeni: „A kde je cesta?“ Bogoslovec je molčal, a zamišljen je spregovoril: „Res, temna noč.“ Retor je stopil na stran in ključil se na vse štiri: veroval je, da najde pot, ali nahajal je le kotanje sè svojima rokama. Povsodi je bila le stepa, po katerej je bila podoba, da nihče nij popotoval. Popotniki bi bili radi šli še malo dalje, ali sama stepa je bila povsodi; modroslovec je bil začel kričati, pa nij bilo nikakoršnega odgovora. Malo kasneje so začuli javdanje, podobno volčjemu tuljenju.

„Ha! kaj pa zdaj?“ — povpraša modroslovec.

„A kaj? vstavim se in prenočim pod milim nebom!“ — odgovori bogoslovec, segne v žep, iz njega potegne kresilo in zopet zapali lulo; modroslovec pa nij mogel sporazumiti se; vajej je bil, da je na noč vsak pot pogoltal dvajset liber težak hleb in štiri libre slanine, pa je vendar še neko praznoto čutil v svojem želodci; verhi tega se je modroslovec, da-si je bil veselega serca, vendar-le nekoliko bal neusmiljenih volkov.

„Ne, Chaljeva, to nij mogoče,“ — odbil je; „poživiti se nij z ničemer, — da bi legel in stegnil se tija po tleh, prav po pasje, to pa tudi ne kaže! Čakimo: utegnemo priti do kakega bivališča, morebiti dobodemo žganja, da ga izpijemo pred počitkom.“

Ko bogoslovec zasliši besedo: žganje, pljune na stran in zareži: „Kaj še?! pod milim nebom ne morem obležati.“ — Borzaci so šli dalje, a na veliko veselje zaslišali ščeket; vlekli so na uho, od kodi krili ščeketanje, veselejšje šlapali naprej in kmalu zagledali nekov ognjiček. „Hutor! prav rés, hutor!“ — vsklikne modroslovec. Dozdelnost ga nij okanila: kmalu so rés zagledali nekov hutorček: dve koči, ki ste čepeli na tistem dvorišči. Skozi okna je svetil ogenj; deset češpljevih dreves je tičalo za plotom. Borzaci pogledajo skozi vrata iz desak in zagledajo dvorišče, polno čumaških*) voz. Trenotje popred se je nekoliko zvezd prikazalo na nebi.

„Gledita, brata, ne ostanemo ne na rosi! tako ali tako: moramo dobiti prenočišče!“ Trije učeni možaki so vsi ob enem poropotali na vrata in zavpili: „Odprite!“

*) Čumaci so domači vozniki in beretali v Maloruskej.

(Dalje prihodnjič.)

*) Tako je majhnim vasem ime v Ukrajini.

***) Tomaž (Thoma) — kakor velikoruščina gerški Th preminja v T=Toma, tako maloruščina v Ch=Choma.

***) Buran je visoka, bobotno rastoča trava.

¹⁾ Oseledec je dolg šop las, za uho pomaknjenih.

Kmet in pesništvo.

(Spisal Ivan Tavčar.)

(Konec.)

Dobra in če prav priprosta pesmica, ako je za ljudstvo odmenjena, mora pa vendar gladka, ter lična biti po jeziku. I znano je vsakemu, kako da se je sčasoma pokvarila lepa slovenska govornica po ptujih nemških izrekih in kako da ljubijo se ti še sedaj in se vselej ali saj čestokrat bolj cenijo kot domači enacega pomena. Lahko rečemo, da naši kmečki rojaki ne poznajo krasote lastnega jezika in da ne znajo ceniti njegove kreposti. Kje pa li pokaže se ta lepota očitovidejše kot v umetnih pesmicah in kje vabljuje in mičnejše kot ravno tú?

Na dalje bi pesništvo vterdilo med narodom tudi čedno, dobro in čisto življenje. (Bolj učeno rečeno, vterdilo bi pravost ali moralnost). In tudi tu je treba premnogo pokazati. Ako misli se po mestih, da je pravost (čedno) življenje po deželi vkoreninjeno, kakor bi bilo želeto, je to mnenje napačno. Zakaj vrnila se je marsikatera gnjila navada in najpoprej bi se smelo omeniti ponočevanje. Vera je pričela pešati in marsikteri hodi v cerkev zaradi ljudi. Veliko se jih plazijo krog oltarjev, ker so nekdanji očetje tako delali, ali tista dobrodejna priprosta pobožnost, ki je delala stare Slovence gostoljubne in usmiljenja polne do terpečega bližnjega, ista pobožnost hira ali je pa že izginila popolnoma. Na drugi strani je nastala pretvezenost, s katero se odeva popačeno in hudobno serce. Marsikateri premolijo cele dneve po božjih hramovih, terkajo se vedno na persi: Gospod usmiljen bodi! ter pregibljuje ustnice v enomer, ali to pa le zato, da jih vidijo drugi in da rečejo: to je svetost! In če je pa še kje nekoliko prave pobožnosti, kali se ta z gerdo versko besnostjo (fanatizmom). Poznali smo človeka, kateri je bil morda v resnici pobožen; a njegova edina in gorka želja je bila, da bi se v enem dnevu poklali vsi luteranci ali pa, da bi jih pokončale vojske, ter moralne kuge. Ali je tako vedenje pač po volji katoliške vere?

Pa vsaj ni čuda, ker naši kmečki molilci so merzli do nature, v kateri se božje bitje človeku vsako minuto tako lepo razodeva. Ako bi ti vprašanja, katera stavi sedaj že mrtvi Miroslav Vilhar v svoji pesmici „Bog“ večkrat premislili in do živega pretehtali, bi se jim v serci pač drugače razcvetela prava pobožnost, katera pa ne moli samo suhotno in brez premislila očenašev za očenaši, ampak ima vedno, gorko ljubezen do istega bitja, ki nas je dobrotljivo postavilo v to krasno in čarobno življenje.

V izgled ljudskega pesništva in pa zavoljo tehtnega obsega naj sledijo tu odstavki goraj omenjene Vilharjeve pesmi.

1. Kdo je trate gaje ozelenil?
Kdo cvetlice sejal po livadah?
Kdo drevesa vsadil med pečine?
Kdo je stavil gozde na stermine?
2. Kdo na skalo je naslonil skalo?
Kdo je skladal gore velikanske?
Kdo votline dolbel in doline?
Kdo pogernil zemljo rodovito?
3. Kdo je vstvaril jezera, potoke?
Kdo razliva reke v širno morje?
Kdo užiglje treske gromovite?
Kdo pošilja dež in roso belo?

4. Kdo nad nami je razpel obnebeje?
Kdo uterdil nebu svitle zvezde?
Kdo udružil mirno luno zvezdam?
Kdo žareči svit posodil solncu?
5. Kdo po cvetji kaže pot bučeli?
Kdo postervi dá plavute bistre?
Kdo ubral je slavcu mile strune?
Kdo jelenu dal je berze noge?
6. Kdo je vstvaril modrega človeka?
Kdo mu čelo proti nebu dvignil?
Kdo izročil mu vladarstvo zemlje?
Kdo udihnil dušo mu nesmertno?
7. Kdo za rožo vé, kadar ovene?
Kdo za prah, ki se od skale ruši?
Kdo za kapljo v morski globočini?
Kdo za červa, ki pregrudi deblo?
8. Kdo je času dal perut ubežno?
Kdo narodom čudna pota meri?
Komu moli se molitev sveta?
In uklanja komu se človeštvo?

Ali se na odgovor, da vse to je storil Bog, ne vterne prava, iz serca kipeča vera?

Znano je pa tudi, koliko težav da ima kmečko življenje v svojem spremstvu. Kolikokrat, ko stoji „polja kraljica, rumeno resnata pšenica“ v najlepšem krasu, ko zibljejo se težki klasi, kader potegne piš, kolikokrat razjezi se tedaj nebo, ter pošlje svoje bliskove, svoje gromove in toča suje na bogato žetev in raztolče v malo trenutkih ves up ubozega poljedelca. Ali ko je žito že spravljeno iz polja ter čaka še-le mlatičev, kolikokrat ne šine blisk izmed temnih nebes, ter ne zapali in popali kakor bi trenil pridelek celega leta? Ves trud, znoj, terpljenje, vse je zastoj — in zima in glad čakata, da planeta vsak ob svojem času kot gladna volkova nad ubožne družine. Ni toraj čuda, da prične se v dandanašnjih dneh tudi v kmečkih krogih razširjati isti teman obup, kateri je razjedel že davno temelj gosposkih stanov, jim odvzel bogastvo in srečo. Pa tudi našega kmeta se je poprijela že nekaka nesrečna žalost nad življenjem, katera odzvame mu radost do dela, da derži roke nemarno navskriž, ter si gleda nem, kako razpada mu poslopje, kako postajajo mu njive pustotne je in pustotnejše, ker nimajo potrebnega obdelovanja, kako da stradajo mu otroci in kako da tare ga le nezgoda in nezgoda. Tedaj pa ga dervi obup okrog — in naposled vseka si sam najglobokejšo rano, ter se poprime pijančevanja! In kaj je zakopalo več blagostanja, kot to in kaj zgrudilo več zdravja in kaj poživinilo človeka bolj kot to? —

Da! res je, naše ljudstvo, kakor je zgubilo veselje nad naravo in njeno lepoto, kakor ne ume ceniti njene krasa, ter ne spozna njene vrednosti, enako ne spozna tudi svoje. Ne ve, da je človek venec stvaritve, da je gospodovalec neumni živali in da se ne sme nikdar znižati pod njo.

Tudi tu bi pomagalo pesništvo! Kakor smo opomnili že poprej, vpeljalo bi to naše priprosto ljudstvo v naravo in začela bi se ta po vrednosti ceniti. Njeni prijazni doli, njene vode in studenci, njeno modro nebo, bliščeče solnce in migljajoče zvezde, njeno robovje, njena vitka drevesa in njene živali — zerl bi kmet z začudenjem, zavest pa, da je le-to vse za-nj, morala bi v sercu buditi ponos in željo, postati vreden gospodovalec in v resnici krona stvarjenja. Vsaktera duša bi čutila,

da je človek več kot živina, da njegova naloga ni samo jesti in piti in dobre volje biti, ampak da ima še več: postati dober hišni oče in dober državljan. Videvši, kako da v natori vse po svojih potih teka, kako da na širnem nebu zvezda pri zvezdi svoje kroge hodi — in kako vendar vse, mirno ena pri drugi, v mraku migljajo, videvši kako da po travnikih v prijaznosti rase roža pri roži, kako da ima Bog za živali prostora obilo, spomni se tudi sam, da bi bila naša zemlja lahko pravo stanovanje miru, da živelo bi človeštvo na nji lahko brez truda srečno in zadovoljno in spoznal bi, da nesreč krivo je le sovraštvo, ter nevošljivost. Zginila bi jeza, serd, ter prišla prijaznost, dobromišljenost in gostoljubnost. Da bi se s pesništvo le prava človečanska zavest izbudila — potem izgine tudi vse kar gerdi človeka. Hišni gospodarji ne bi zahajali vina polni med svojo družino, da jih ne zasmehujejo otročaji, ter si nad njimi ne jemljejo slabega izgleda. Sosed se ne smeja sosedu, ako bi ga nesreča zadela.

Potem bi prišla tudi radost do življenja. Kdo bi pač ne hotel živeti v tako čarobni naravi? I pač tudi slast do dela. Zapazivši, kako da se trudi v natori vse, kako da koplje si votline zverjad in znašajo gnjezdlišča ptice, kako da poskuša živeti cvetljica na najpustejšem skalovji, ter mu izsesavati redilne moče in kako da živi se tu vse samo in z lastnim trudom, ne zaostane tudi človek ne. Zarudel bi beračiti in v terdnih letih živeti od milosti in darovih drugih, ampak sam bode vihtel orodje, sam si bode prislužil v znoji vsakdanji kruh in umira naposled s tolažbo, da je dobro živel.

Tako bi se dalo o koristi pesništva na razvitek življenja na kmetih še premnogo pisariti. Ali to naj je dovolj.

Naša želja pa je, da izpolni se namen teh verstic prav kmalu in da hladi se tudi znojno čelo prašnega poljedelca prej ko prej v viru nebeške poezije!

Viša previdnost pa naj nam dodeli svoj blagoslov!

Potniške drobtine.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Ta večer sem bil že srečen; prišel sem že v drugo veselo družbico. Vse sobe Šohajeve gostilne so bile polne odličnih gostov; kar je imelo mesto odličnega, bilo je ta večer v Šohajevi gostilni. Zastopani so bili tu vsi stanovi v dobrodejni slogi, kar se drugod že prav redko nahaja; bili so ondi uradniki raznih plemen, duhovni, učitelji in pošteni mestjani. Krog mize v najzadnji izbi se je vsedel sekstet goslarjev, v sprednjih sobah so se vmestili godboljubni poslušalci, pred seboj imajoči verčke dobrega domačega piva iz mestne delničarske pivarne; česko pivo, česka godba, česki pogovori, da čela veselica je bila narodna — česka. Le tobakarškega dima so toliko napuhali, da sem težko sopal; le to je bilo nerodno.

Nikar rad sem zapustil ove narodne družbe, ko prideta poznej maminka in svak rajnega Franceta Fr. . . in me povabita, naj bi v njihovem domu prenočil, pa zaradi njih sem ostal v Soběslavi; kaj mi je bilo storiti, nego ubogati. Uboga mamka, kako so jih potlerla leta in žalost! Še jih vidim stati pri grobu pre-

ljubega, zarano umerlega sina; še so mi v ušesih njih tužne besede, ktere so spregovorili pred svojim odhodom iz Koroškega: „Mislila sem, da bo sin meni oči zatísnil in da bom jaz tukaj pokopana, a zdaj sem morala jaz ljubemu sinu oči zatísniti in njega pokopati.“

Ko mene ugledajo, jih solze polijejo, spomnili so se rajnega Františka in srečnih, toda kratkih let, ki so jih pri njem preživeli.

V sobi, ki mi je bila odločena v prenočenje; najdem mnogo meni znanih reči, videl sem jih dostikrat pri rajnem Fr. . . ; tu so bile njegove knjige, nad omaro njegova ura, na steni cela zbirka pip in v sredi ona, ki mu je bila najbolj priljubljena, na mizi njegov album in v njem znani mi obrazi. Tudi na stenah so viseli še nekatere znane slike in drugi spominki; da vse me je živo spominjalo rajnega in bilo mi je, kakor da bi bil stopil v znano izbo v Naborjetu. —

Vsega bi se v Čedah pred navadil, nego postelje. Za odejo imajo povsod pernice — zimo in leto in teh se bojim kot ognja. Od ene strani pečejo, na drugi strani moraš zmerzovati; če noge pokriješ — za roke nimaš odeje in če hočeš život odeti so ti noge gole. V takem položaji bila mi je noč strašno dolga, ker pod pernico za-me ni spanja; k temu ste še nekaj pripomogle dve drugi malenkosti: izba je bila kurjena s premogom in tobakovim dimom tako napolnjena, da so bile omamljene vse moje čutnice. Da-si truden sem vendar težko čakal belega dne.

Fr. . . ov svak je suknar in vnet Čeh; pokazati mi je hotel drugo jutro njegovo predilnico na mašine, a nisem se mogel toliko časa muditi. — Tiste dni je na Českem ravno najhujše vrelo vse, kar je imelo narodnega čutja, kajti šlo je za osodo fundamentalnih člankov. Povsod se je o njih pogovarjalo in nemogoče se je zdelo verlim narodnjakom, da bi bile odbite njih tirjatve; še sanjalo se jim ni, da bi mogli dobiti tak odgovor, kakoršen je jim došel.

Tudi Soběslav ima svoje prostorno terzišče, na treh straneh obdano od čednih hiš, na izhodni strani pa stoji lepa gotiška farna cerkev; obžalujem, da nisem imel priložnosti ogledati jo, po popisu Sobjeslavanov mora biti tudi znotraj kaj lepa. Z velikimi čerkami vidim na eni hiši napisano: „Založna.“ Kaj so založne ali založnice, je „Slovenski narod“ in drugi časopisi svojim bralcem čestokrat razlagal, svojim čitalcem le toliko omenim, da so založne posojilnice ali posojilne družbe, pa katerih je vsakemu, kdor ima kaj denarja v pesti, lepa prilika dana, ga lahko naložiti na obresti in drugemu, ki ga potrebuje, brez velikih stroškov ga na posodo dobiti. Vsako mesto, skorej da vsak terg na Českem ima svojo založno in v tem so nas Čehi že daleč prekosili, da so jeli delati z združenimi močmi.

Vsako mesto, in tudi tergi in še celo večje vasi imajo svojo čitalnico, besedo ali čtenarske spolke, — svojo pivarno na delnice, v katero oddajajo delničarji svoje žito, iz ktere dobivajo pivo po znižani ceni, čisti dobiček pa se razdeli delničarjem po primeri vložene svote. Gospodarji si napravljajo tudi sladkornice na delnice, ktere menda posebno dobro kažejo in bogate obresti donajajo.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnice.

* Pri nekej gostiji je prinesel sluga polno skledo juhe v izbo. Po nesreči se spotakne, in pade na tla, kakor je bil dolg in širok, in vso juho razlije. „No to ni nič težkega,“ pravi gospod, „to znam tudi jaz!“ — „Ker ste mene videli,“ odverne sluga.

* Babjeveren kmet pride ves prestrašen k župniku ter mu ves pobit pripoveduje, da je strahú videl. „Kje si ga pa videl?“ vpraša župnik. — „Ravno na cerkvenem židu je bil!“ — „Kakošen pa?“ — „Podoben je bil velikanškemu oslu!“ — Ti si boječ človek, in si se lastne sence zbal,“ reče na to župnik. „Idi mirno domu in ne pravi o tem nikomur.“ —

Jaz nisem še nikoli tako merzloserčne ženske videla, kakor je gospa M. . . ova,“ pravi v Ameriki neka zavirljiva ženska drugej. „Prepričana sem, njen mož dobi vsakokrat nahod, kedar ga poljubi.“ — Pač merzla krasotica.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Na Českem in Moravskem začenjajo preganjati česke posojilnice bajé ker svoja pravila prestopajo in prihranjen denar za politične namere rabijo. Tak so razpustili založnico v Protjeju na Moravskem, ktera je bila največa podpora tamošnje realke, edine v Českem jeziku za poldrugi milijon moravskih Čehov. Tudi druge posojilnice vlada ostro pregleduje, seveda samo česke, ali se derzé natančno svojih pravil.

Na 16. septembra so sklicane po posebnem reskriptu delegacije dunajskega in peštanskega sabora.

Kranjski deželni odbor je odgovoril vladi zahtevajočej da bi se vsi predlogi stavili zboru tudi v nemškem jeziku. Imenovan odbor pravi, da je njegov opravični jezik slovenski in povdarja, zakaj se to ne tirja tudi od štajarskega, koroškega in drugih namešanih zborov, v kterih deželah več Slovencev živi kakor Kočevarjev na Kranjskem. Radovedni smo, kako se bode ta zadeva izveršila.

V Pešti jo bil 4. septembra ogersko-hervaški sabor slovesno odpert s prestolnim govorom v Budi v kraljevskem gradu. V prestolnem govoru se omenja cela versta potrebnih reform, o kterih se mora sabor posvetovati in dodaje, da so zunanje politične razmere cesarstvu kaj ugodne. Magyari so želeli poseben izrek v prestolnem govoru neugoden za kneževino Serbijo, kar se pa ni zgodilo. Po odpertji sabora se je podal naš presvitli cesar čez Česko in Saksonsko naravnost v Berlin.

Zunanje države. V Berlinu so se delale velike priprave na shod treh cesarjev. Car Aleksander je ze prispel v poglavitno nemško mesto minulega četertka t. j. 5. septembra, spremljan od cesareviča naslednika in drugih velikih knezov in velikašev ruskih. Bil je na kolodvoru od nemškega cesarja priserčno sprejet in do namenjenega stanovanja sprovoden. Naš presvitli cesar je prišel v Berlin 6. t. m. in je bil kaj slavno sprejet.

V Belgradu se je kaj slovesno obhajalo vstolovanje mladega polnoletnega kneza Milana; žalibog da so bili Slovenci in Čehi pri tej skoz in skoz slovanske slovesnosti le slabo zastopani. Kake simpatije vživajo tam Magyari se vidi iz tega, da so Belgradski prebivalci hoteli g. Kallay-u zastopniku avstrijsko-ogerskega cesarstva napraviti mačjo muziko med tim ko je poseben poslanec ruskega cara knez Dolgoruki najslavesnišo bakljado pred svojim odhodom dobil.

Mednarodni statistični kongres ali shod, ki se že dolgo časa vsako leto enkrat shaja, imel je letos svoje seje v Petrogradu poglavitnem mestu Ruskem. Nikdar še ni bilo toliko učenih statistikarjev in zemljepiscev vseh narodov zbranih kakor ravno na letošnjem kongresu. Odpert in zaklučen je bil po enem princu carskega rodú knezu Konstantinu, bratu carjevem, obakrat z veleimenitnim, učenim govorom. Udje kongresa so bili carju predstavljeni in Petrogradčani so jih pogostovali da ni mogoče slavnejše in bogatejše. Naj sledi tukaj nekaj verstic, kako so govorili velečenjeni možaki o ruskem barbarstvu, o katerem neprenehoma brez mere in kraja zlobodrajo politični nemški in magyarski časopisi. Statistkar Engel iz Berlina, eden najpervih nemških učenih v tej stroki je rekel pri kongresu med drugim to-le: jaz izrečem iskreno zahvalo, ki iz serca pohaja, zemlji, ki nas je takó gostoljubno sprejela, ktera je nam predstavila celo versto možakov, ki so globoko posvečeni v našo znanost in nam predložili tak odlična dela naše stroke in s tim polajšali naše delo. Gospoda, kedar bode te dela dobro preiskali se prepričate, da so dela globoke popolne učenosti.

Mi smo mislili da Rusom za statistiko ni mnogo mar, jaz pravim mi Nemci, in glej mi smo tu nov svet naši. Mi smo mislili, da tukaj kultura še ni toliko napredovala in sedaj stermeči najdemo tukaj toliko duševnih moči. Jaz sam sebi očitam, da te zemlje popred nisem bolj poznal, in očitam vsem Nemcem, da se ne pečajo bolj z učenjem ruskega jezika in takó ne zamorejo spoznati, kar je tukaj velikega in izverstnega. Ta kongres je prvi, kterega so se udeleževali po kervavem boju možje obéh narodov, ktera sta stala v orožju proti drugemu. Tu izrekam Francozom svojo globoko priznanost za njih ljubeznjivost in sočutje vsake verste, ktero so mi izkazali. Oni so zapričali, da je znanost edina, nerazdelivna po narodnostih (kaj porečejo k temu naši Nemčurji), konečno izrazujem najmočnejšo hvalo Rusiji in tu nazočim Rusom, jaz se bodem vekoma spominjal tega kongresa.

Anglež Tarr vstane sedaj in govori v angležkem jeziku: jaz prosim slavni kongres, naj izreče komisiji, ki je kongres uredila, popolno priznavanje in njej čestita na tolikih vspehih, zakaj doslé še nobeden kongres ni bil takó izverstno in pametno uravnan. Posebno hvalo pa smo dolžni gospodom: knezu Lebanovu Rostovskomu, generalu Grejgh, in gosp. Semenovu, ki so se duha navzeli od njih Presvitlosti častnega pervosednika velikega kneza Konstantina.

Gospod Meitzen v nemškem jeziku govori živo o kulturi Rusov v srednjej Aziji, ki je tako imenitna, da njenih zaslug zapadne Evropi še zapopasti ni mogoče.

Gospod Correnti iz Italije povzdigne besedo v italijanskem jeziku, želi da bi tudi ta jezik svojo pravico med znanstvenimi jeziki enkrat zadobil. On obžaluje, da Italija Rusijo še tako malo pozna in je poln začudenja nad tim, kar je on tukaj našel. — Takó govoré učeni drugih narodov o Rusih in to možje, ki so se sami prepričali o napredkih naših soplemenikov, možje, kterih naloga je kulturo narodov zaznamovati in zapisovati v knjigo kulturne zgodovine.

Kurzi na Dunaji 9. septembra 1872.

Kreditne akcije	gld. 341.—	Nadavek na srebro	gld. 108.—
Národno posojilo	„ 66.55	Napoleondori	„ 8.70

Žitna cena v Celovcu.

Po vaganu:

pšenica	gld. 6.21	—	rež	gld. 3.90	—	ječmen	gld. 3.37.	—	oves . . . . .
	gld. 1.79	—	ajda	gld. 4.93	—	tursica	gld. 4.20		